

ACC. NR M. 13558: 1-4

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *And. Johansson, Skid*
Härad: *Kind* Berättare: *Per Johansson, "*
Socken: *Ö. Frölunda* Berättarens yrke: *f. d. jordbr.*
Uppteckningsår: *1955* Född år *1882* i *Ö. Frölunda*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kryddat brännvin. s. 1-4.

LUF 50.

L. U. F. 50 Kryddat brännvin.

Luf 50
1.

Under hembrännningens tid, användes en växt kallad, "johannesgräs" till att färga bränninet med. Det var blommorna från denna växt som användes till färgmedel. Följningen till att bränninet färgades var, att det annars under hembrännningen, icke alltid blev lika till färgen. Johannesgräset användes alltså, som krydda, det endast färgade bränninet gult. (Det var blommorna från gräset) Svarta vinbär. Malört. Rosmarin. "Konjök på gamla kindbospråket" och Ranfart folde varit de mest allmänna kryddorna. Svarta vinbär användes ännu i dag av många. Dessa lägges hela i en butelj, som sedan fylles med brännvin. Detta brännvin betraktades förr, som en mycket verksam medecine, mot vissa magåkommar. Nu många betraktas det så, även i dag.

Malörten växte ej vitt, den odlades i trädgårdar, fanns ännu att köpa på apotek. Inom denna växt användes, såväl fjälken, som blommorna. Fjälken sattes ned i en brännvins flask eller annat kärl. Kvantiteten beräknades efter kärlets storlek. Malörten lämnade en mycket besk smak. Malörtsbrännvin användes mycket, som medicin för diarré. I den gamla tiden när gräset fick tagas av med lie, var det vanligt att stötterkarlarna, skulle ha en sup malörtsbrännvin. Att slå med lie var ett strängt arbete, helst om det var hetta dagar. Stötterkarlarna svettades och drack mycket, kanske ofta dåligt vatten, sur mjölk m.m. Följden blev att de ofta fick diarré. En sup av malörtsbrännvin på fastande mage, ansågs förhindra denna mågöknarna. För en bonde, som hade "stötterkalas" var det alltid brukligt att börja dagen med en "malörtsup".

Kommissionen, "Komyö" torde sudart ha varit en smakkrydda. Jag har inget hört berättas om denna krydda, som något medicinskt medel, eller, som något bestämt annat ändamål. "Komyö" torde med säkerhet ha använts så långt tillbaka, som reder hembränningen, just för smaksättningens skull och sedan blev en tradition från denna tid. "Komyö" användes också för mycket, som brödkrydda, detta min jag själv från min barndom. Kamfer, som brännvinskrydda, torde i mindre utsträckning ha använts. Kamfer fick köpas på apotek. Detta brännvin ansågs, som urindrivande, även som botemedel för diarré. Kamferbrännvin tillsatt med peppar var ett osvikligt medel mot diarré. Berättaren omtalar ett en snickare, som var på en gravgård och arbetade hade drabbats av en svår diarré. Husmodern på gården, gav honom då av denna medicin,

den hjälpte omedelbart. Men den var vist inte nyttig för framtiden, smickaren fick något out i magen, som han aldrig blev frust. Läkarna påstod att det var sviter efter denna lise för kraftiga hirkur. Det torde också ha använts fler brännvinskryddor här på orten, än de nu nämnda. Men det har varit av mer tillfälligt art. Det har varit personer, som prövat i en det ena än det andra, men som i längden ej gett önskat resultat. Och sålunda ej assepterats av allmänheten, och torde sålunda ej vara något att bevara i ett eftervärlden.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4.